

ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОЦЕСУ САМОЗБУДЖЕННЯ АВТОНОМНОГО АСИНХРОННОГО ГЕНЕРАТОРА З СИСТЕМОЮ КЕРУВАННЯ НАПРУГОЮ НА ОСНОВІ ЕЛЕКТРОННОГО РЕГУЛЯТОРА НАВАНТАЖЕННЯ ПРИ РОБОТІ НА АКТИВНО-ІНДУКТИВНЕ НАВАНТАЖЕННЯ

Тригуб А.О., студентка, Гузинський А.С., магістрант, Пушкар М. В., к.т.н., ст. викладач.

КПІ ім. Ігоря Сікорського, кафедра автоматизації електромеханічних систем та електроприводу

Вступ. Асинхронні генератори з самозбудженням (АГ) знайшли широке застосування в системах електропостачання на основі вітро- та гідрогенераторів, через здатність генерувати електричну енергію в широкому діапазоні обертів. Серед останніх тенденцій в розробці систем керування напругою АГ найбільшого розвитку отримали системи на основі електронних регуляторів навантаження (ЕРН), статичних компенсаторів (STATCOM) [1,2], та векторно-керовані системи на базі інверторів [3]. Тому саме цим системам потрібно приділяти найбільшу увагу при експериментальному дослідженні та моделюванні автономних систем генерації електричної енергії на базі АГ. Водночас робочі режими цих систем при активно-індуктивному характері навантаження потребують глибокого аналізу

Мета роботи. Провести дослідження процесу самозбудження системи АГ-ЕРН при роботі з активно-індуктивним навантаженням.

Матеріали і результати досліджень.

Функціональна схема системи керування напругою АГ, за допомогою ЕРН на рисунку 1.

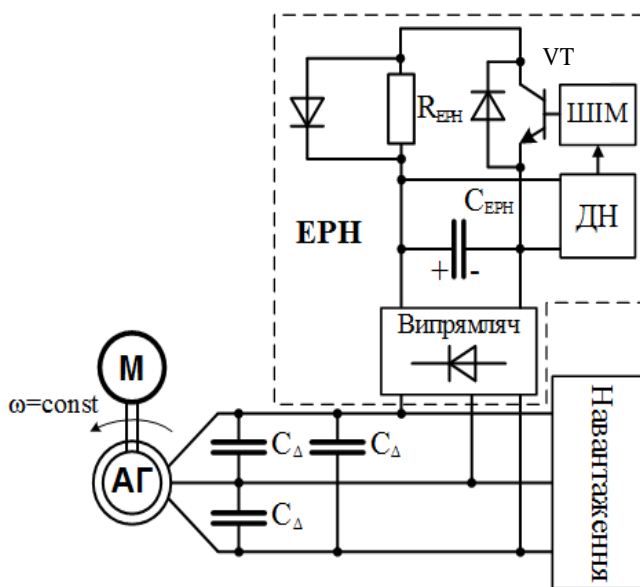

Рисунок 1 – Функціональна схема системи керування напругою АГ за допомогою ЕРН

Асинхронний генератор АГ приводиться в обертання за допомогою привідного двигуна М, швидкість обертання якого підтримується постійною. Для самозбудження АГ використовується паралельна батарея конденсаторів С, включених в трикутник.

Генератор підключено до навантаження, яке під час роботи може змінюватись в діапазоні від 0% до 100% від номінального значення. Паралельно до навантаження та генератора підключається електронний регулятор навантаження, який

складається з випрямляча, фільтруючого конденсатора C_{EPH} , та баластного резистора R_{EPH} , який в залежності від навантаження на АГ комутується за допомогою електронного ключа VT по алгоритму представленому в [4,5].

Сигнали керування ключем поступають від ШІМ контролера, який в залежності від величини напруги, отриманої з датчика напруги ДН, дає сигнал на замикання ключа. Конденсаторна батарея C_{Δ} в таких системах розраховується так, щоб АГ самозбудився від неї при підключеному номінальному навантаженні. Завданням електронного регулятора навантаження є підтримка сталого навантаження АГ, що в свою чергу робить сталою і величину генерованої напруги АГ. У випадку коли величина навантаження змінюється, підключається баластне навантаження RELC, так щоб величина загальної потужності на генераторі залишалася незмінною [3].

Було розроблено модель системи АГ-ЕРН в середовищі Simulink/MATLAB, яка представлена на рисунку 2.

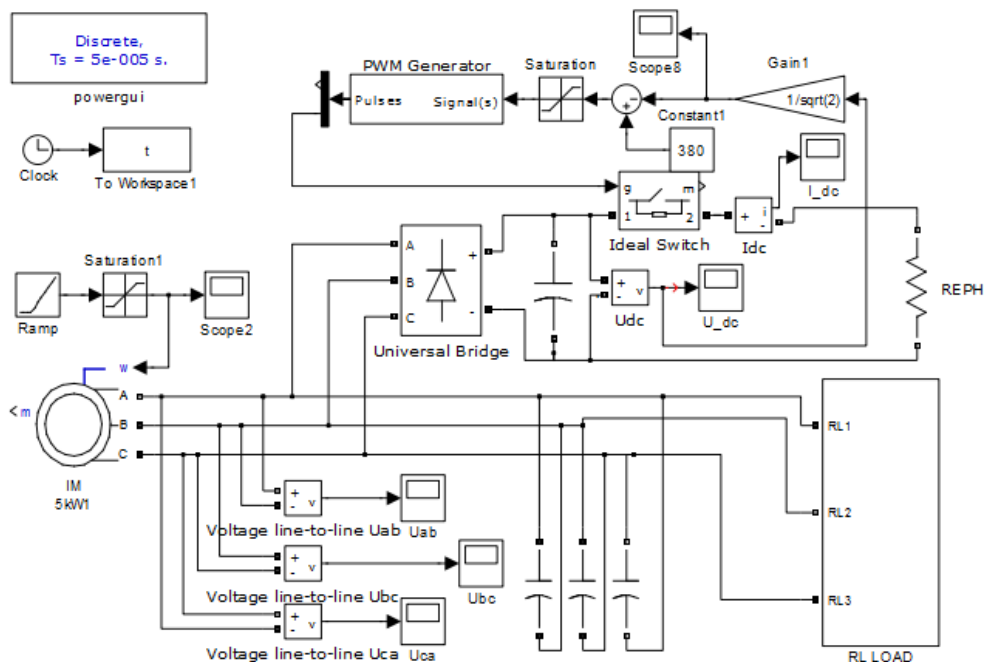

Рисунок 2 – Модель системи АГ-ЕРН з активно-індуктивним в Simulink/MATLAB

Дослідження проводилися для АГ побудованого на базі трифазного асинхронного двигуна АІР112М4У3 потужністю 5,5 кВт, номінальною напругою 380 В, частотою 50 Гц, кількість пар полюсів – 2. Наступні параметри генератора було отримано експериментально $R_s = 0.94$ Ом, $R_r = 0.7$ Ом, $L_{\sigma s} = L_{\sigma r} = 0.124$ Гн, $L_m = 0.118$ Гн.

Спочатку генератор був розігнаний до номінальної швидкості, в момент часу 1.6 с починається самозбудження. В кожній фазі підключене навантаження із опору 30 Ом та паралельного дроселю індуктивністю $3,2 \times 10^{-4}$ Гн. Отримані графіки, представлені на рисунку 3, підтверджують працездатність системи.

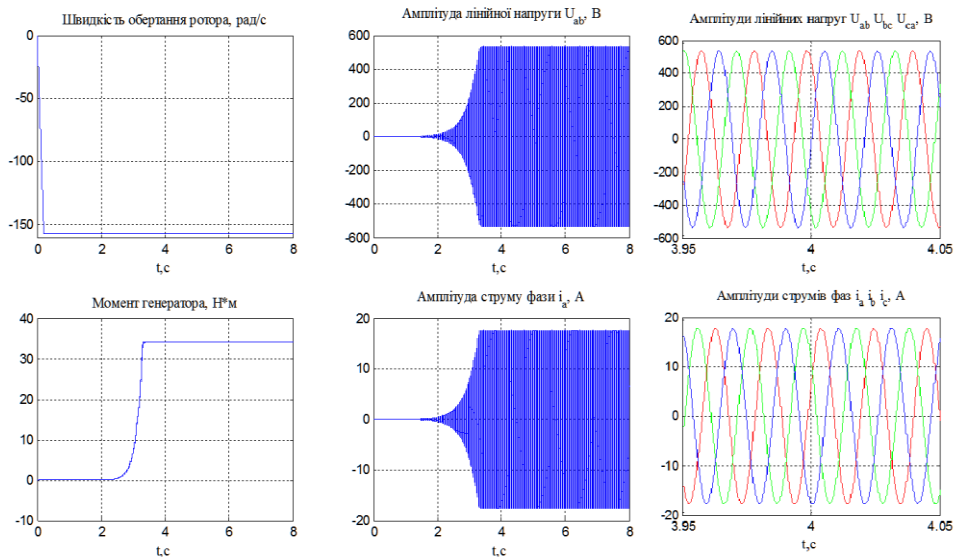

Рисунок 3 – Результати моделювання системи АГ-ЕРН

В результаті відмічено, що самозбудження двигуна відбувається в момент часу 1.6 с що швидше на 0.5-0.7 с ніж при активному навантаженні [5], тобто процес спонтанного наростання напруги за рахунок індуктивності є форсованим. При моделюванні системи з різним активним та індуктивним навантаженнями було встановлено, що збільшення індуктивної складової зменшує час самозбудження, а збільшення активної складової призводить до збільшення часу самозбудження.

Висновки. Моделювання системи АГ-ЕРН показало, що вплив індуктивної складової навантаження на процес самозбудження АГ потребує більш досконалого дослідження. Необхідно встановити співвідношення між активною і індуктивною складовою навантаження АГ, при якому в межах границь самозбудження цей процес відбуватиметься за найменший час. Це надасть змогу точно визначати момент самозбудження, що буде корисним при розробці нових систем керування АГ.

Перелік посилань.

1. Chauhan Y.K., Jain S.K., Singh B. A prospective on voltage regulation of self-excited induction generators for industry applications// IEEE Trans. Industry Applications, vol.46, no.2, 2010, pp.720-730.
2. Singh B., Murthy S.S., Gupta S. Analysis and design of STATCOM-based voltage regulator for self-excited induction generators// Energy Conversion, IEEE Transactions on , vol.19, no.4, 2004, pp.783–790.
3. S. Peresada, Feedback linearizing field-oriented control of induction generator: theory and experiments / S. Peresada, S. Kovbasa, S. Korol, N. Zhelinskyi // Tekhnichna Elektrodynamika. – 2017. no.2 pp. 48–56.
4. Singh B., Murthy S.S., Gupta S. Analysis and implementation of an electronic load controller for a self-excited induction generator// IEE Proceedings Generation Transmission and Distribution. Vol.151, No.1.2004, pp. 51–60.
5. Печеник М.В., Бовкунович В.С., Пушкар М.В Регулювання напруги асинхронного генератора із самозбудженням за допомогою електронного регулятора навантаження// Електромеханічні і енергозберігаючі системи.– Кременчук: КрНУ– Вип.3/2015 - с.82-87.